

به نام خدا

وضعیت آب در بخش کشاورزی

تهیه شده در کمیسیون کشاورزی، آب و صنایع غذایی

تاریخ: ۳ خرداد ماه ۱۳۹۵

وضعیت منابع آب در ایران

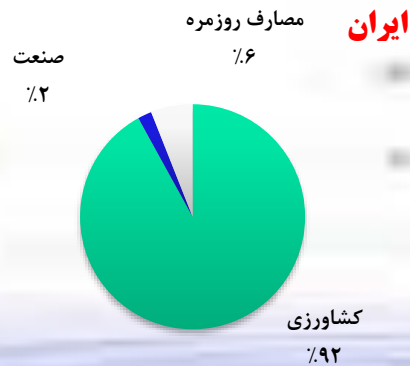
- ❑ براساس شاخص‌های سازمان ملل و مؤسسه بین‌المللی مدیریت آب، ایران در آستانه قرار گرفتن در **بحران شدید آبی** است.
- ❑ در دهه گذشته به طور متوسط حدود ۶۹ درصد از کل آب تجدیدپذیر سالیانه مورد استفاده قرار گرفته است.
- ❑ ایران برای حفظ وضع موجود **تا سال ۲۰۲۵ باید بتواند ۱۱۲ درصد به منابع آب قابل استحصال خود** بیفزاید که این مقدار با توجه به امکانات و منابع آب موجود غیرممکن به نظر می‌رسد.
- ❑ این بدان معناست که حتی با بالاترین راندمان و بهره‌وری ممکن در مصرف آب، گروهی از کشورها برای تامین نیازهایشان آب کافی در اختیار نخواهند داشت. حدود ۲۵ درصد مردم جهان از جمله ایران مشمول این گروه هستند.
- ❑ آب تجدیدشونده کشور : حدود ۱۰۵ میلیارد مترمکعب

مصرف آب در بخش کشاورزی

- ❑ آب مورد نیاز برای مصارف کشاورزی شامل زراعت، باغبانی، دام، طیور، آبخیزداری، بیابان‌زدایی، شیلات، آبی‌پروری و صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی
- ❑ ۹۲ درصد منابع آبی کشور در کشاورزی مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد
- ❑ آمار جهانی مصرف آب کشاورزی حدود ۷۰ درصد است
- ❑ از ۱۱.۸۴ میلیون هکتار زمین‌های زراعی کشور ۵۱.۸ درصد آبی
- ❑ از ۷۴.۰۷ میلیون تن محصولات زراعی برداشت شده سال ۱۳۹۳، ۹۱.۹ درصد متعلق به اراضی با کشت آبی است.
- ❑ از ۲.۵۹ میلیون هکتار باغات بارور و غیر بارور (بارور ۲.۲۳ ه.م)، ۸۵ درصد آن آبی است.

منابع: آمارنامه کشاورزی سال ۱۳۹۳ و نشریه آب و خاک

توليدات کشاورزی

توليد محصولات زراعی از ۶۱.۹۶ ميليون تن سال ۱۳۸۸ به ۷۴.۰۷ ميليون تن در سال ۱۳۹۳ رسیده است (۲۰ درصد افزایش).

توليد محصولات باغی از ۱۲.۹۳ ميليون تن سال ۱۳۸۸ (۱۳.۶۳ ميليون تن سال ۱۳۸۹) به ۱۶.۵۲ ميليون تن در سال ۱۳۹۳ رسیده است (۲۸ درصد افزایش).

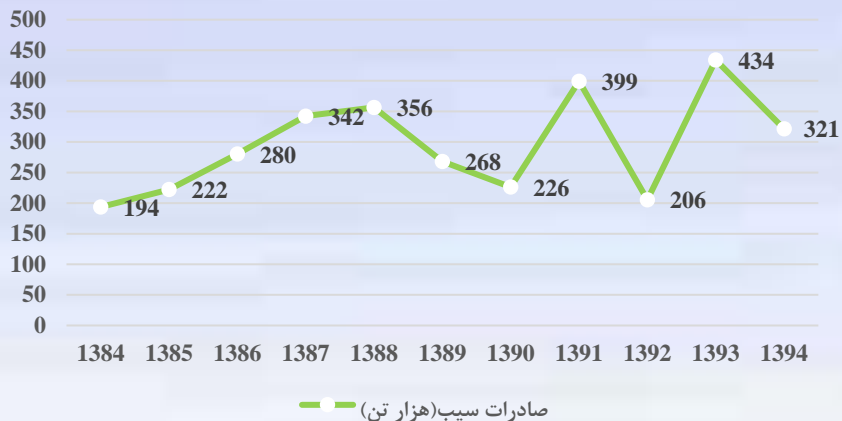
توليد محصولات دامی از ۱۰.۳۱ ميليون تن سال ۱۳۸۸ (۱۰.۶۵ ميليون تن سال ۱۳۸۹) به ۱۲.۵۴ ميليون تن در سال ۱۳۹۳ رسیده است (۲۲ درصد افزایش).

توليد محصولات شیلاتی از ۶۰۰ هزار تن سال ۱۳۸۸ (۶۶۴ هزار تن سال ۱۳۸۹) به ۹۵۳ هزار تن در سال ۱۳۹۳ رسیده است (۵۹ درصد افزایش).

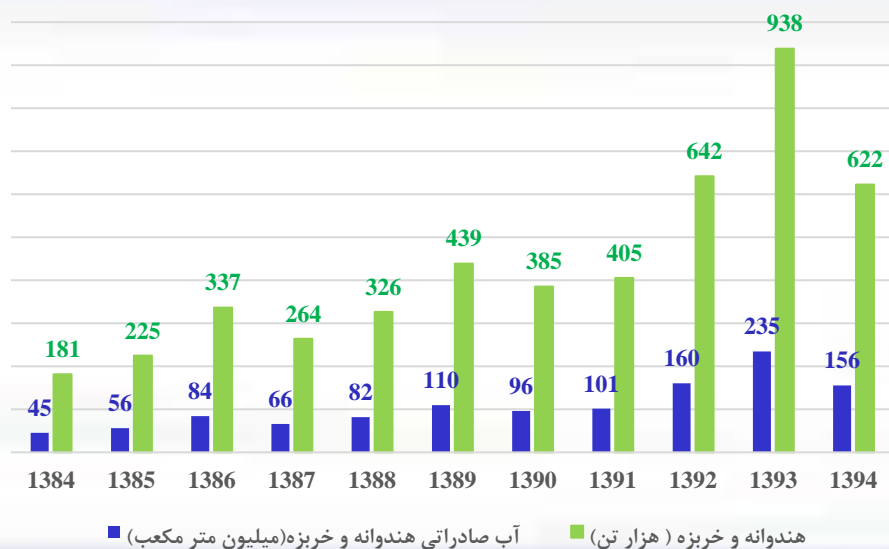
توليدات کشاورزی از ۸۵.۸۱ ميليون تن سال ۱۳۸۸ (۹۴.۳۸ ميليون تن سال ۱۳۸۹) به ۱۰۳.۷۳ ميليون تن در سال ۱۳۹۳ رسیده است (۲۱ درصد افزایش).

تجارت محصولات کشاورزی

- محصولات آب بری مثل هندوانه، خربزه و سیب جزء اقلام مهم صادراتی کشور در ده سال گذشته بوده است.
- حداقل ۱.۲ میلیارد مترمکعب در دهه گذشته آب با صادرات ۴.۷ میلیون تن هندوانه و خربزه از کشور صادر شده است.
- با احتساب مصرف ۲۵۰ لیتری هر کیلو هندوانه، قیمت هر لیتر آب صادراتی در سال ۱۳۹۴، **۲۶ ریال** بوده است.
- حداقل ۲.۳ میلیارد مترمکعب در دهه گذشته آب با صادرات ۳.۲ میلیون تن سیب از کشور صادر شده است.
- با احتساب مصرف ۷۰۰ لیتری هر کیلو سیب، قیمت هر لیتر آب صادراتی در سال ۱۳۹۴، **۱۷.۵ ریال** بوده است.

صادرات و واردات محصولات کشاورزی و غذایی

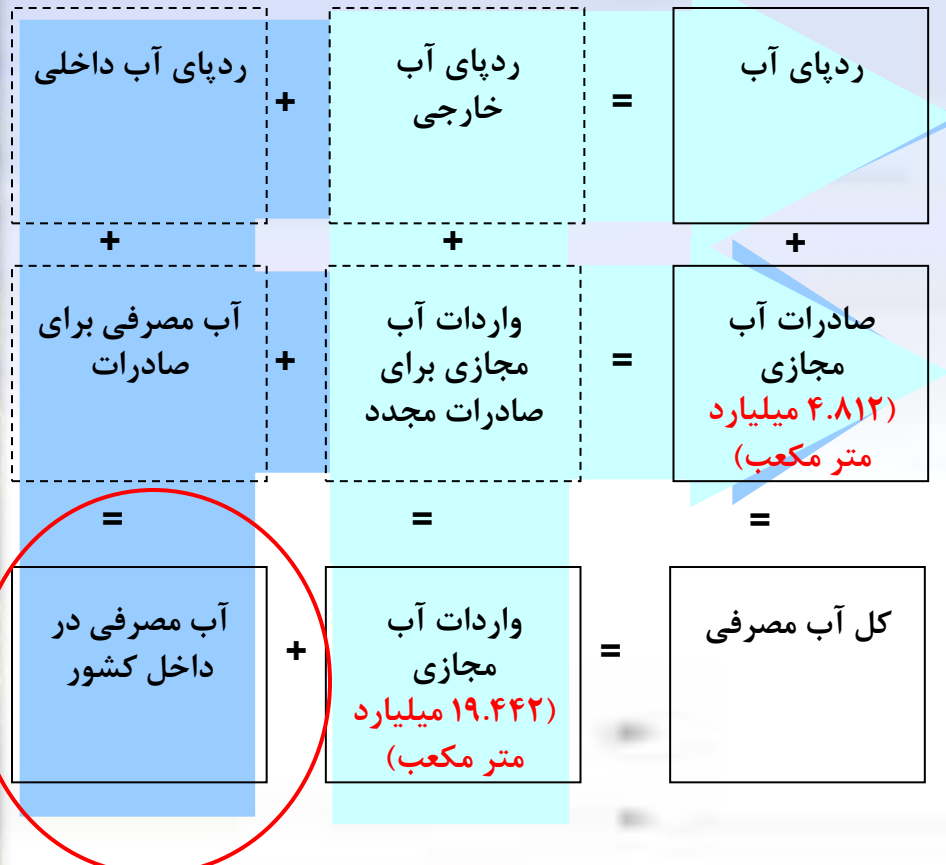

تغییرات		1394			1393			دام زنده
وزنی	ارزشی	قیمت واحد	وزن	ارزش	قیمت واحد	وزن	ارزش	
51%	50%	4.63	50.58	234.40	4.67	33.47	156.17	صادرات
-88%	-57%	11.29	1.62	18.24	3.16	13.44	42.44	واردات
144%	90%		48.96	216.16		20.03	113.73	تراز

تغییرات		1394			1393			زراعی و باغی
وزنی	ارزشی	قیمت واحد	وزن	ارزش	قیمت واحد	وزن	ارزش	
-14%	-21%	0.85	3360.99	2873.58	0.93	3919.55	3637.82	صادرات
-17%	-21%	0.36	14287.37	5159.93	0.38	17125.40	6536.80	واردات
-17%	-21%		-10926.38	-2286.35		-13205.84	-2898.99	تراز

تغییرات		1394			1393			صنایع تبدیلی و غذایی
وزنی	ارزشی	قیمت واحد	وزن	ارزش	قیمت واحد	وزن	ارزش	
-13%	-9%	1.80	1382.95	2493.75	1.73	1580.87	2728.76	صادرات
-	33%	0.88	4422.61	3876.41	0.93	6265.06	5825.43	واردات
35%	55%		-3039.66	-1382.66		-4684.19	-3096.67	تراز

بازده اقتصادی آب در بخش کشاورزی و رد پای آب ملی

مصرف

صادرات

مقادیر محاسباتی	شرح
۱۳۰	کل منابع آب در دسترس (میلیارد مترمکعب در سال)
۹۳/۱	کل منابع آب مصرف شده (میلیارد مترمکعب در سال)
۸۶	کل منابع آب مصرف شده در بخش کشاورزی (میلیارد مترمکعب در سال)
۱/۶	صادرات آب مجازی (میلیارد مترمکعب در سال)
۱۳/۳	واردات آب مجازی (میلیارد مترمکعب در سال)
۱۱/۶	خالص واردات آب مجازی (میلیارد مترمکعب در سال)
۱۰۴	شاخص رد پای آب (میلیارد مترمکعب در سال بدون اعمال راندمان آبیاری)
۱۱۲	شاخص رد پای آب (میلیارد مترمکعب در سال با اعمال راندمان آبیاری)
۱۴۷۰	شاخص سرانه رد پای آب (میلیارد مترمکعب در سال به ازای هر نفر)
۷۱	شاخص شدت مصرف آب کشاورزی (درصد)
۱۰/۱	شاخص وابستگی به واردات آب مجازی (درصد)
۸۹/۹	شاخص خودکفایی واردات آب مجازی (درصد)

بررسی رد پای اکولوژیک آب در بخش کشاورزی ایران

اعظم عربی بزدی^{۱*} - امین علیزاده^۲ - فرشاد محمدیان^۳

مصارف آب از دیدگاه سنتی

تولید

واردات

بهره‌وری آب در کشاورزی

سالانه حدود ۵۴ میلیارد مترمکعب از آب اختصاص یافته به بخش کشاورزی هدر می‌رود

مصرف آب در بخش کشاورزی حدود ۸۲ میلیارد مترمکعب است (۱.۲)

کیلوگرم محصولات کشاورزی به ازای هر مترمکعب).

در ایران مقدار بهره‌وری آب کشاورزی به‌طور متوسط ۳۵ درصد بوده

ولی در کشورهای توسعه‌یافته این مقدار ۶۵ درصد و برای کشورهای

در حال توسعه ۴۵ درصد است.

بهره‌وری آب در تولیدات آبی محصولات زراعی کشور در دهه گذشته

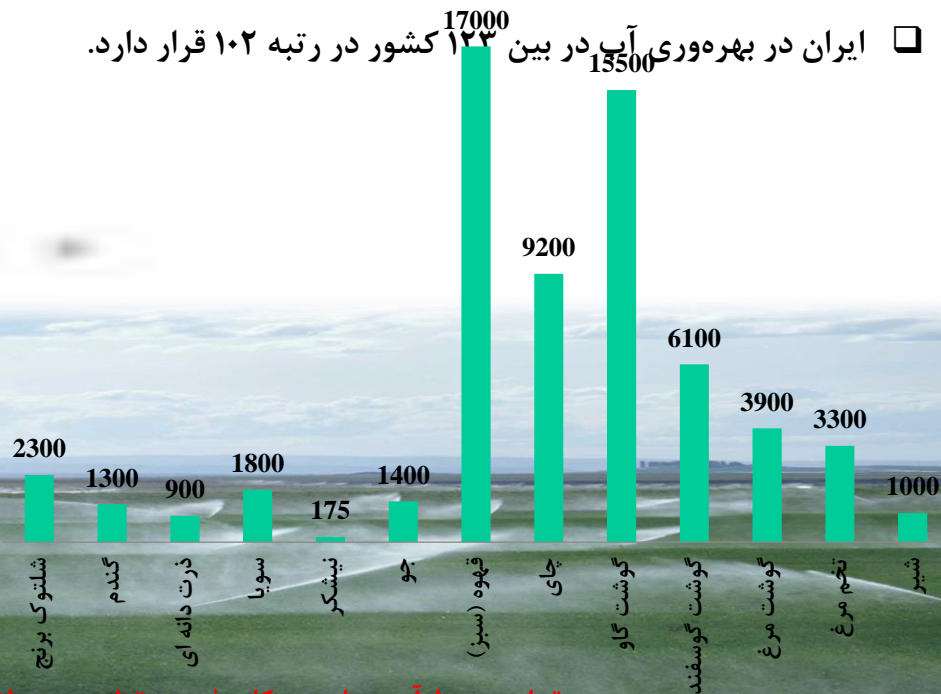
بین ۰.۷ تا ۱ کیلوگرم برای هر متر مکعب آب بوده است (در کشورهای

توسعه یافته ۳ کیلوگرم به ازای هر مترمکعب آب).

ایران در بهره‌وری آب در بین ۱۲۳ کشور در رتبه ۱۰۲ قرار دارد.

گیاه زراعی	متوسط آب مصرفی در جهان (متر مکعب در هکتار)	متوسط آب مصرفی در ایران (متر مکعب در هکتار)
گندم	۴۵۰۰ - ۶۵۰۰	۶۴۰۰
خریزه	۷۰۰۰ - ۱۰۵۰۰	۱۷۹۰۰
چغندر قند	۵۵۰۰ - ۷۵۰۰	۱۰۰۰۰ - ۱۸۰۰۰
برنج	۴۵۰۰ - ۷۰۰۰	۱۰۰۰۰ - ۱۸۰۰۰
نیشکر	۱۵۰۰۰ - ۲۵۰۰۰	۲۰۰۰۰ - ۳۰۰۰۰
ذرت	۵۰۰۰ - ۸۰۰۰	۱۰۰۰۰ - ۱۳۰۰۰

محصول زراعی	روش آبیاری	عملکرد (کیلوگرم)	مقدار آب مصرفی (متر مکعب در هکتار)	کارایی مصرف آب (کیلوگرم بر متر مکعب)
گندم	نشتی و نواری	۵۴۶۰	۹۹۰۰	۰.۵۵
گندم	سنتر پیوت	۴۶۰۰	۵۶۲۳	۰.۸۲
چغندر قند	نشتی و نواری	۳۷۷۰۰	۱۴۵۰۰	۲.۶۰
چغندر قند	سنتر پیوت	۵۳۵۷۱	۱۳۹۷۰	۳.۸۳
سیب زمینی	نشتی	۱۳۰۰۰	۱۱۶۰۳	۱.۱۱
سیب زمینی	قطره ای (تیپ)	۲۲۵۰۰	۷۶۳۵	۲.۹۰

مقدار متوسط آب مجازی به کار رفته در تولید محصولات مختلف در کشورهای جهان (مترمکعب بر تن)

شاخص پایش منابع آب طی مهر لغایت خرداد سال آبی ۹۳-۹۴

- کمبود آبی
- تنش آبی شدید
- تنش آبی

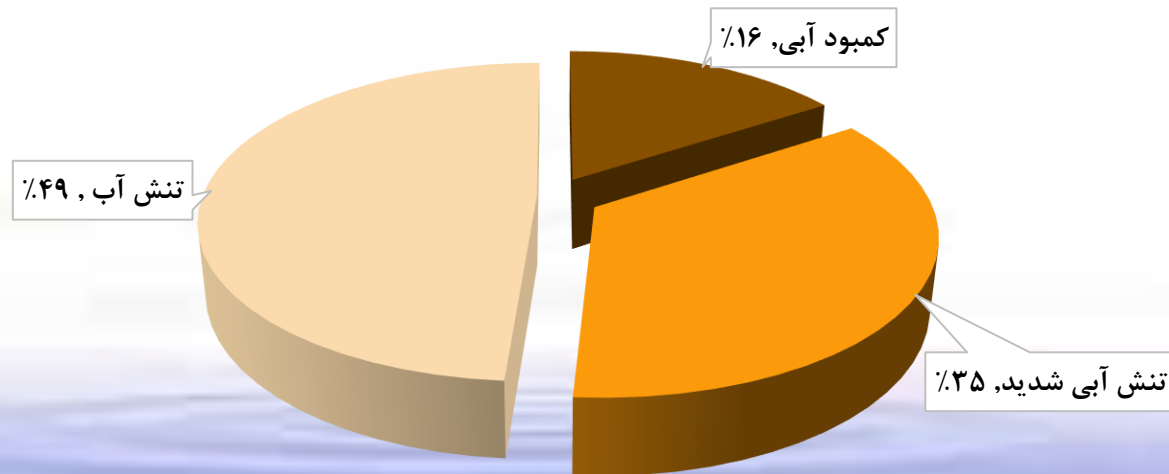
۸۰۰ هزار هکتار سطح زیر کشت
 ۶.۵ میلیون محصول زراعی
 ۲.۸ میلیون تن محصول باغی
 ۷۶۵ هزار تن محصولات دامی
 بیش از ۱۰ درصد تولیدات کشاورزی
 میزان برداشت از منابع زیر زمینی ۷.۱۱ میلیارد متر مکعب
 ۱.۱ میلیون تن گندم
 ۱۹۴ هزار تن برنج

بحران آب و سطح زیر کشت آبی در استان‌ها

✓ از ۶ میلیون و ۱۳۲ هزار هکتار سطح زیر کشت آبی کشور:

- ❖ ۹۷۳ هزار هکتار در ۴ استان گلستان، فارس، بوشهر و هرمزگان که با کمبود آب مواجهند قرار دارند.
- ❖ ۲ میلیون و ۱۶۴ هزار هکتار در ۱۲ استان که با تنش آبی شدید مواجهند قرار دارند.
- ❖ کمتر از نیمی از سطح زیر کشت کشور در مابقی استان‌ها قرار دارند

سهم سطح زیر کشت آبی در استان‌ها در سال ۱۳۹۳

بحران آب و میزان تولیدات زراعی آبی در استان‌ها

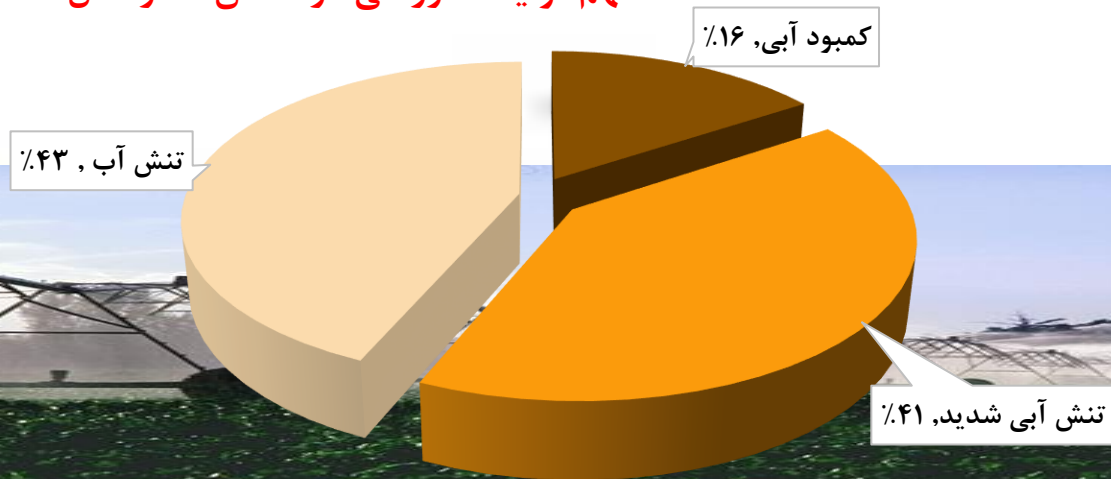
✓ از ۶۸ میلیون و ۹۹ هزار تن تولیدات زراعی (آبی) کشور:

❖ ۱۰ میلیون و ۷۰۴ هزار تن در ۴ استان گلستان، فارس، بوشهر و هرمزگان که با کمبود آب مواجهند قرار دارند.

❖ ۲۷ میلیون ۷۶۷ هزار تن در ۱۲ استان که با تنش آبی شدید مواجهند قرار دارند.

❖ تنها ۴۳ درصد تولیدات زراعی (آبی) کشور در مابقی استان‌ها قرار دارند (۲۹.۶۲۷ میلیون تن)

سهم تولیدات زراعی در استان‌ها در سال ۱۳۹۳

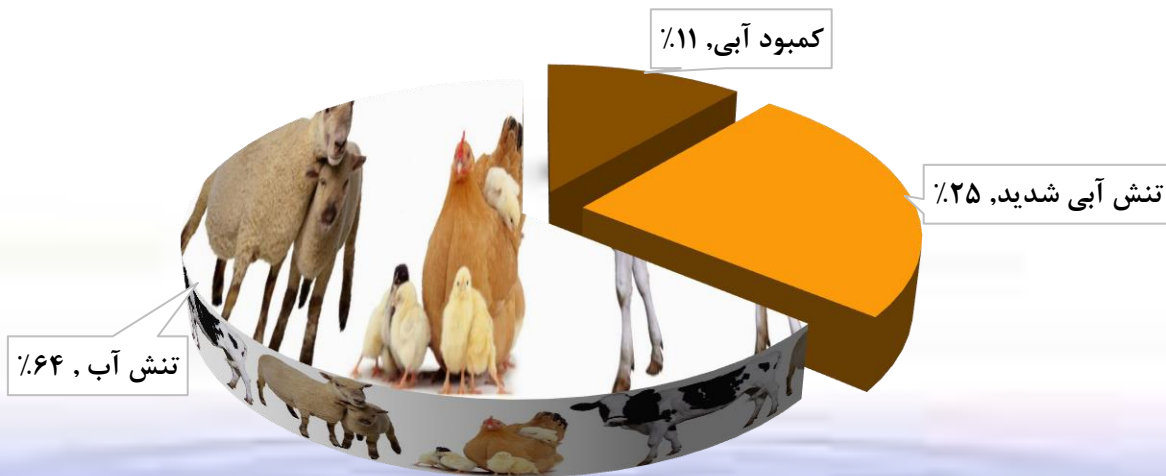

بحران آب و میزان تولیدات دامی در استان‌ها

✓ از ۱۲ میلیون و ۶۲۰ هزار تن تولیدات دامی کشور:

- ❖ ۱ میلیون و ۴۱۵ هزار تن در ۴ استان گلستان، فارس، بوشهر و هرمزگان که با کمبود آب مواجهند قرار دارند.
- ❖ ۳ میلیون ۱۲۹ هزار تن در ۱۲ استان که با تنش آبی شدید مواجهند قرار دارند.
- ❖ مابقی تولیدات دامی کشور در سایر استان‌ها

تولیدات دامی در استان‌ها در سال ۱۳۹۳

بحران آب و میزان تولیدات باغی در استان‌ها

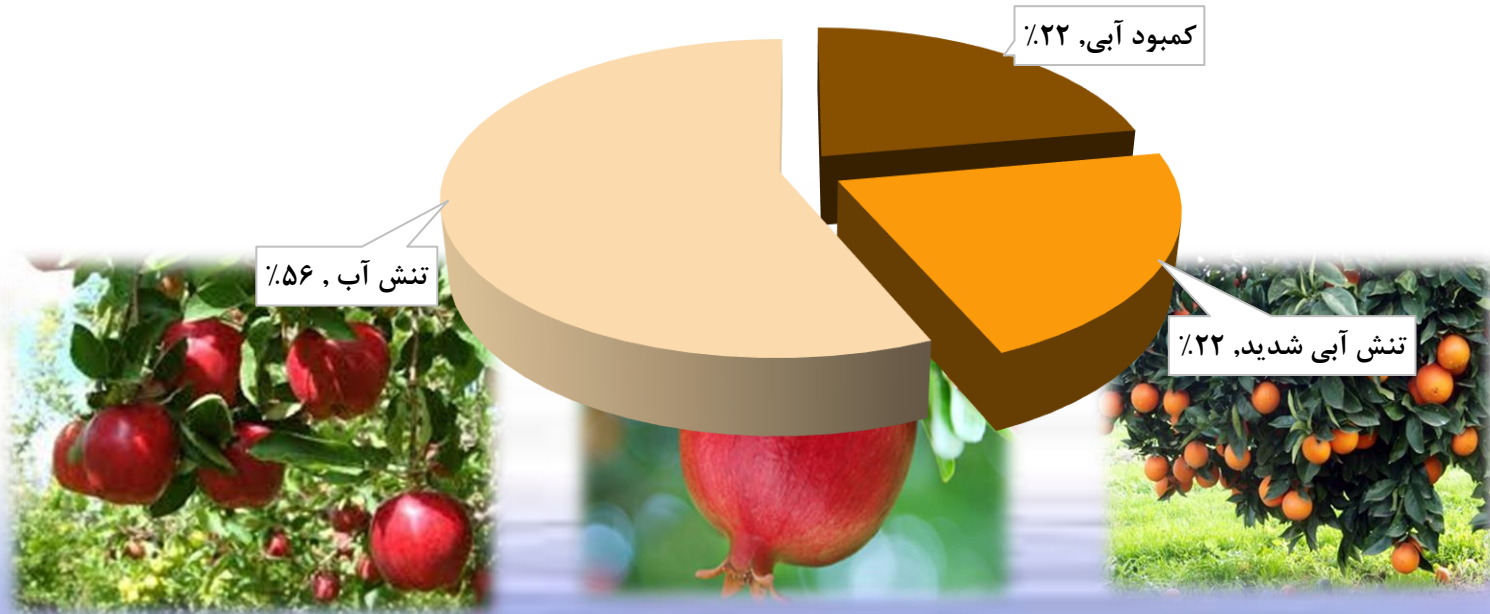
✓ از ۱۵ میلیون و ۶۳۳ هزار تن تولیدات باغی کشور:

❖ ۳ میلیون و ۴۶۲ هزار تن در ۴ استان گلستان، فارس، بوشهر و هرمزگان که با کمبود آب مواجهند قرار دارند.

❖ ۳ میلیون ۳۵۶ هزار تن در ۱۲ استان که با تنش آبی شدید مواجهند قرار دارند.

❖ ۸ میلیون و ۸۱۵ هزار تن کشور در مابقی استان‌ها قرار دارند

تولیدات باغی آبی در استان‌ها در سال ۱۳۹۳

چالش‌ها

✓ افت شدید سفره‌های آب زیرزمینی کشور

✓ بالا بودن نسبت اراضی آبی

✓ کاهش کیفیت منابع آبی

✓ رشد جمعیت

✓ ضعف در ایجاد مکانیزم‌های کارا در برنامه جهت ایجاد نظام قیمت گذاری و تعیین ارزش آب و

ارزیابی تولیدات کشاورزی بر مبنای مصرف آب و ضعف و خلاءهای موجود در قوانین موضوعه

✓ مدیریت آب کشور باید ارزش اقتصادی آب، شامل ارزش ذاتی آن در هر یک از حوضه های

آبریز، متناسب با شرایط طبیعی و اقلیمی دسترسی به آب، ارزش سرمایه گذاریهای تامین،

انتقال، توزیع و بازیافت آب برای بخشهای مختلف مصرف را تعیین و اعلام نماید تا در برنامه

های توسعه بخشهای مصرف منظور گردد.

قوانین و چالش‌ها

- ایجاد شرایط مجاز شدن تخلفات و ایجاد انگیزه و فرصت برای صحنه‌سازی و ایجاد مدارکی که منجر به اخذ پروانه برای چاه‌های غیرمجاز شود،
- عدم تعیین زمان و محدودیت زمانی برای مراجعه متخلفین جهت تعیین تکلیف تبصره «۳» قانون توزیع عادلانه آب و قانون تعیین تکلیف چاه‌های فاقد پروانه،
- عدم توجه به شرایط بحرانی آبخوان‌های کشور،
- عدم تصریح قید «غیرمجاز» برای چاه‌هایی که بدون توجه به قانون ایجاد شده‌اند،
- عدم جامعیت تعریف جرم و مجازات و نیز عدم تناسب بین جرم و مجازات در قوانین مصوبه،
- عدم توجه به ارزش اقتصادی آب و تعیین سهم و جایگاه آب در تولید از دیدگاه اقتصادی،
- عدم تفکیک نوع و سطح مجازات در مناطق آزاد و ممنوعه،
- عدم نیاز به کسب مجوز برای حفر چاه خانگی،
- دادن اختیار به کارگزار دولت در سلب مالکیت از قنوت متروکه یعنی سلب مالکیت بدون حکم دادگاه،
- ممنوعیت برداشت از سفره آبی با بیلان منفی، فارغ از سفره بالادست تغذیه‌کننده،
- ممنوعیت خرید و فروش آب و نفی اختیار قوای بازار در تعیین محل مصرف بهینه،
- فقدان مکانیسم تعادل‌بخشی به دشت‌های ممنوعه،
- عدم توجه به مدیریت جامع منابع آب با لحاظ مبانی اقتصاد آب و آمایش سرزمین به عنوان محور برنامه‌ریزی.

قانون	تبصره/ماده	متن ماده
قانون آب و نحوه ملی شدن آن مصوب سال ۱۳۴۷	تبصره «۲» ماده (۲۳)	چاه‌های غیرمجاز و بدون پروانه، بدون پرداخت هیچ خسارتی با حضور نماینده دادستان محل مسدود خواهد شد.
قانون توزیع عادلانه آب مصوب ۱۳۶۱	تبصره ذیل ماده (۳)	کلیه چاه‌هایی که در گذشته بدون اجازه وزارت نیرو حفر شده باشند اعم از اینکه چاه مورد بهره‌برداری قرار گرفته یا نگرفته باشند موظفند طبق آگهی که منتشر می‌شود به وزارت نیرو مراجعه و پروانه بهره‌برداری اخذ نمایند.
قانون تأمین منابع مالی برای جبران خسارات ناشی از خشکسالی و یا سرمازدگی مصوب سال ۱۳۸۳	ماده (۳)	از ابتدای سال ۱۳۸۴ دریافت هرگونه وجهی از فعالیت‌های بخش کشاورزی و دامداری به‌عنوان حق‌النظاره آب ممنوع است.
قانون الحاق یک ماده به قانون وصول برخی از درآمدهای دولت و مصرف آن در موارد معین مصوب ۱۳۸۴	متن قانون	در پایان سال ۱۳۸۴، تبصره ذیل ماده (۳) قانون توزیع عادلانه آب مصوب سال ۱۳۶۱ لغو می‌گردد.
قانون تعیین تکلیف چاه‌های فاقد پروانه مصوب سال ۱۳۸۹	متن قانون	وزارت نیرو موظف است برای کلیه چاه‌های آب کشاورزی فاقد پروانه فعال که قبل از پایان سال ۱۳۸۵ هجری شمسی حفر شده باشند، پروانه بهره‌برداری صادر نماید.

✓ ضعف در تعیین شاخصهای مناسب جهت پایش و ارزیابی اهداف قوانین و برنامه‌ها و بویژه شاخص بهره‌وری آب

منابع: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی و شرکت مدیریت منابع آب ایران

پیشنهادات

- ✓ ایجاد ساختار اطلاعاتی منسجم برای دسترسی تصمیم‌سازان
- ✓ آمایش سرزمین بصورت یکپارچه و بازنگری قوانین و سیاست‌های حمایتی از بخش کشاورزی بر مبنای آن
- ✓ الگوی کشت متناسب با منابع آبی کشور
- ✓ نقشه راه مدیریت بحران آب‌های زیرزمینی

با تشکر از توجه شما

آمار آب کشور (بخش ۱)

منابع آبهای زیر زمینی اصلی کشور و مقدار تخلیه سالانه (میلیون متر مکعب)	کل تخلیه	چاه عمیق		چاه نیمه عمیق		قنات		چشمه	
		تعداد	تخلیه سالانه	تعداد	تخلیه سالانه	تعداد	تخلیه سالانه	تعداد	تخلیه سالانه
سال آبی و حوضه آبریز اصلی									
۱۳۸۴-۸۵	۷۹۸۳۷	۱۵۵۸۰۰	۳۵۸۴۳	۴۳۲۹۴۳	۱۲۷۷۸	۳۶۳۰۷	۷۵۲۷	۱۱۲۷۸۷	۲۳۶۹۰
۱۳۸۵-۸۶	۷۹۱۹۶	۱۶۴۷۱۴	۳۵۷۸۵	۴۶۰۱۲۴	۱۳۱۲۱	۳۷۱۹۷	۷۳۷۵	۱۲۴۴۴۳	۲۲۹۱۴
۱۳۸۶-۸۷	۷۷۵۴۴	۱۶۵۸۸۳	۳۶۰۶۵	۴۶۴۹۴۶	۱۳۵۴۰	۳۶۸۸۸	۶۹۹۲	۱۲۷۶۰۴	۲۰۹۴۸
۱۳۸۷-۸۸	۷۳۸۶۱	۱۶۷۶۵۳	۳۵۴۱۹	۴۷۳۲۴۶	۱۳۴۱۸	۳۷۲۴۰	۶۶۵۷	۱۳۵۷۶۰	۱۸۳۶۸
۱۳۸۸-۸۹	۷۵۷۱۴	۱۷۶۵۱۶	۳۳۹۷۷	۴۷۲۳۹۸	۱۳۳۲۳	۳۹۰۴۸	۶۴۵۸	۱۴۵۶۰۹	۲۱۹۵۶
۱۳۸۹-۹۰	۷۰۴۸۲	۱۹۱۲۶۱	۳۴۳۶۷	۴۹۷۵۷۹	۱۲۴۷۹	۳۹۵۳۱	۶۲۵۹	۱۵۹۴۵۴	۱۷۳۷۸
دریای خزر	۷۷۶۹	۳۷۷۴۰	۲۹۲۸	۱۹۶۲۴۷	۱۳۹۵	۲۷۸۴	۲۸۰	۷۸۷۲۰	۳۱۶۶
خلیج فارس و دریای عمان	۲۲۴۳۴	۳۶۸۰۲	۶۷۳۸	۹۷۵۴۴	۴۳۲۵	۴۹۱۵	۸۵۷	۳۹۹۵۷	۱۰۵۱۴
دریاچه ارومیه	۲۱۷۵	۸۴۲۹	۹۹۳	۶۶۸۸۹	۶۷۹	۱۵۸۲	۲۳۴	۵۷۹۱	۲۷۰
فلات مرکزی	۳۴۱۴۲	۹۴۳۰۷	۲۰۷۷۳	۱۳۴۵۶۷	۵۸۶۹	۲۵۳۰۴	۴۳۸۹	۳۰۸۲۶	۳۱۱۱
مرزی شرقی	۱۲۵۸	۲۰۳۲	۷۲۲	۲۳۳۲	۲۱۱	۳۰۹۳	۲۷۳	۱۳۷۹	۵۳
قره قوم	۲۷۰۴	(۱)۱۱۹۵۱	(۱)۲۲۱۳	(۱)...	(۱)...	۱۸۵۳	۲۲۶	۲۷۸۱	۲۶۴

منبع: وزارت نیرو

آمار آب کشور (بخش ۲)

ضریب جریان سطحی متوسط ۳۷ ساله (۱۳۵۵-۱۳۹۲)	مساحت (هزار کیلومتر مربع)	حوزه آبریز اصلی
٪۲۲.۷	۱۷۴.۶	دریای خزر
٪۲۴.۴	۴۲۴.۵	خلیج فارس و دریای عمان
٪۳۱.۵	۵۱.۸	دریاچه ارومیه
٪۳۱.۸	۸۲۴.۴	فلات مرکزی
٪۱۵.۷	۱۰۳.۲	مرزی شرق
٪۳۳.۲	۴۴.۲	قره قوم
٪۲۲.۷	۱۶۲۲.۶	کل کشور

منبع: سالنامه آماری کشور

آمار آب کشور (بخش ۳: ریزش های جوی و حجم آب حاصل از آن ها در حوزه آبریز اصلی (میلیارد مترمکعب))

سال آبی	کل کشور	دریای خزر	خلیج فارس ودریای عمان	دریاچه ارومیه	فلات مرکزی	مرزی شرق	قره قوم
متوسط ۳۷ سال	۴۱۲.۱۹۷	۷۴.۰۶۴	۱۶۱.۳۱۷	۱۷.۸۱۵	۱۳۷.۸۸۹	۱۱.۰۹۳	۱۰.۰۱۹
۱۳۸۴-۱۳۸۵	۳۷۸.۹۶۰	۶۵.۲۳۰	۱۲۷.۰۸۰	۱۶.۱۵۰	۱۵۰.۲۶۰	۱۵.۷۵۰	۱۳.۵۱۰
۱۳۸۵-۱۳۸۶	۵۱۱.۸۰۰	۶۸.۴۱۰	۲۱۲.۶۵۰	۱۶.۰۰۰	۱۸۹.۲۰۰	۱۹.۴۹۰	۶.۰۴۰
۱۳۸۶-۱۳۸۷	۲۹۹.۵۵۰	۶۰.۷۵۶	۱۱۰.۴۵۰	۱۲.۰۳۱	۱۰۵.۹۳۱	۳.۹۲۳	۶.۴۵۹
۱۳۸۷-۱۳۸۸	۴۱۸.۵۷۵	۷۲.۳۶۵	۱۶۶.۰۴۵	۱۸.۵۴۴	۱۴۳.۸۷۹	۷.۷۳۱	۱۰.۰۱۲
۱۳۸۸-۱۳۸۹	۴۰۶.۶۲۶	۸۴.۵۸۸	۱۳۶.۹۱۷	۱۹.۴۶۵	۱۴۳.۵۲۹	۱۰.۳۴۷	۱۱.۷۸۰
۱۳۸۹-۱۳۹۰	۳۹۹.۹۳۴	۸۲.۸۴۵	۱۵۰.۹۳۴	۱۹.۹۳۵	۱۳۰.۳۸۱	۵.۵۰۲	۱۰.۳۳۷
۱۳۹۰-۱۳۹۱	۱۷۴.۱۶۶	۸۱.۵۷۲	۱۸۵.۳۳۴	۱۶.۷۲۸	۱۵۷.۸۶۸	۱۸.۵۰۳	۱۱.۱۶۲
۱۳۹۱-۱۳۹۲	۳۵۱.۶۹۷	۶۶.۱۶۴	۱۴۷.۱۶۷	۱۷.۱۰۲	۱۰۹.۵۸۳	۴.۷۳۱	۶.۹۵۰

منبع: سالنامه آماری کشور